

Nr 203.

Av herr Andersson i Dunker m. fl. om en reform av den kommunala fastighetsbeskattningen.

Frågan om ett avskaffande av fastighetsskatten, den s.k. garantiskatten, har vid olika tillfällen och i skilda sammanhang varit föremål för riksdagens prövning. Senast skedde detta genom motioner vid 1952 års riksdag. Bevillningsutskottet framhöll i sitt utlåtande över dessa motioner, att frågan snarast borde bringas till en lösning men att det icke var möjligt att utan tillgång till ett aktuellt material bedöma de i motionerna framförda synpunkterna. Enligt utskottets mening borde först resultatet av skattelagsakkunnigas utredningsarbete avvaktas, men utskottet underströk att utredningen borde bedrivas med all skyndsamhet. Riksdagen följde i sitt beslut utskottets utlåtande.

Kommunalskatteberedningen diskuterade på sin tid frågan om fastighetsskatten mycket ingående och föreslog att garantiskatten skulle utbytas mot en s.k. objektskatt. Detta förslag möttes emellertid av vägande invändningar och kom aldrig att föreläggas riksdagen.

Syftet med garantiskatten har varit att tillförsäkra kommunerna en viss skatteintäkt, så att inte deras skatteinkomster skulle sjunka så lågt, att den kommunala verksamheten inte kunde upprätthållas i erforderlig omfattning. Särskilt under ekonomiska lågkonjunkturer skulle risk här för kunna uppstå. Så länge fastighetsskatten utgjorde fastighetsägarnas enda bidrag till den kommunala beskattningen kunde denna skatt försvaras ur rättvisesynpunkt. Men i och med att en allmän kommunal inkomstskatt infördes, varigenom fastighetsägarnas hela inkomst — alltså även den del av inkomsten, som överstiger garantiskattens inkomstbelopp — beskattas, kan fastighetsskatten icke längre motiveras ur denna synpunkt. Så länge det fanns ett stort antal små kommuner med ringa skatteunderlag kunde det anses motiverat att bibehålla fastighetsskatten för att garantera dessa kommuner erforderliga skatteinkomster. Sedan kommunindelningsreformen nu genomförts och större kommuner bildats, bortfaller även detta motiv för fastighetsskattens bibehållande.

Ett annat skäl för fastighetsskattens bibehållande har varit det, att inom kommuner, där många eller i flera fall de flesta fastigheterna ägts

av personer eller företag inom andra kommuner, dessa under vissa förhållanden skulle komma att helt befrias från att erlægga skatt till de kommuner, inom vilka fastigheterna äro belägna. Detta skulle kunna inträffa exempelvis i en skogskommun, om ägarna under vissa år kunna underlåta att göra några uttag ur skogarna eller under en lågkonjunktur debitera de uttagna skogsprodukterna så lågt, att ingen nämnvärd inkomst kommer att redovisas inom de kommuner, där fastigheterna äro belägna. Liknande förhållanden kunna också uppstå, när det gäller industriföretag inom en kommun, vars ägare är mantalsskriven på annan ort. Har industriföretaget en dominerande ställning i kommunens näringsliv, kan denna gå miste om större delen av sina normala skatteintäkter under en lågkonjunktur, i fall fastighetsskatten icke funnes.

Det är uppenbart, att fastighetsskatten verkat orättvist för det stora flertalet fastighetsägare. Dess verkningar äro också synnerligen ojämna. Som exempel härpå må nämnas, att jordbrukare som drabbats av skördekadaver av sådan storlek att deras ekonomi hotar att falla samman, under alla förhållanden måste erlægga skatt efter en beräknad inkomst av 5 procent av fastighetens taxeringsvärde. Detsamma gäller om en fastighetsägare genom sjukdom eller andra omständigheter inte har möjlighet att skaffa sig några inkomster. Fastighetsskattens orättvisor komma att skärpas kraftigt genom de höjningar av taxeringsvärdena på fastigheter, som företagits genom den senaste fastighetstaxeringen. Det är sannolikt att flertalet fastighetsägare komma att få erlægga högre skatt till kommunen än vad deras verkliga inkomster skulle motivera. Egnahemsägare både på landsbygden och i tätorterna komma säkerligen att få betydande kännning av höjningarna av taxeringsvärdena på deras fastigheter, eftersom de i de flesta fall torde ha relativt låga realinkomster.

Motiven för ett bibehållande av garantiskatten på fastigheter har således numera minskat avsevärt, och eftersom denna skatt medför uppenbara orättvisor, måste dessa röjas ur vägen antingen genom att fastighetsskatten avskaffas eller att densamma reformeras. Emellertid är frågan invecklad och svårlöst. Ett helt avskaffande av skatten skulle innebära avsevärda ekonomiska riskmoment för många kommuner. Detta blir särskilt fallet för sådana kommuner, där fastigheterna i större utsträckning ägas av personer eller företag, som icke äro mantalsskrivna i kommunen. Särskilt under tider av lågkonjunktur skulle skattebördan för kommunens egna invånare bli mycket betungande. På grund av dessa ekonomiska riskmoment för kommunerna måste ett eventuellt avskaffande av fastighetsskatten förenas med åtgärder, som garantera kommunerna en viss inkomst. En möjlighet att lösa problemet skulle vara att staten

inträder som garant och genom en effektiv skatteutjämning lämnar kommunerna de tillskott som äro nödvändiga för att kompensera bortfallet av inkomster genom fastighetsskattens slopande. Ur principiella synpunkter kunna emellertid riktas invändningar mot en sådan lösning, eftersom den kan tänkas komma att inkräkta på den kommunala självstyrelsen. Om statsmedel skola utbetalas till en kommun, när dess utgifter och i följd därav dess skatteintäkter nått en viss nivå, är det troligt att staten måste utöva en kontroll över hur kommunen använder sina medel. Det må också påpekas, att om en progressiv skatteutjämning av den typ som för närvarande tillämpas alltjämt skall bibehållas, kommer ingen effektiv skatteutjämning att bli möjlig.

En annan utväg är att sänka repartitionstalet till exempelvis 3 procent. Man kan givetvis på denna väg åstadkomma en viss lindring av fastighetsbeskattningen men i princip kvarstår orättvisan. En tredje utväg, och den måhända bästa, vore att alla de företag eller enskilda personer, vilka äga fastigheter i andra kommuner än de, vari de äro mantalsskrivna, skulle åläggas att erlægga kommunal garantiskatt till de kommuner, vari deras fastigheter äro belägna. Övriga personer och företag, alltså de som äro mantalsskrivna i kommunen, skulle då erlægga skatt endast för den verkliga inkomst de haft under året. Motiven för en sådan reform torde framgå av de resonemang som ovan förts i fråga om sådana kommuner, där fastigheterna i övervägande grad ägas av personer eller företag, som äro mantalsskrivna i andra kommuner. Just för dessa kommuner skulle ett avskaffande av fastighetsskatten utan kompensation för inkomstbortfallet därigenom kunna bli ekonomiskt ytterst riskabelt.

Vi ha velat peka på olika uppslagsmöjligheter för en lösning. Då enligt uppgift kommunalskattelagsakkunniga inom den närmaste framtiden väntas lägga fram sitt betänkande utgör detta ett ytterligare skäl till att vi icke nu ansett oss kunna förorda att riksdagen redan nu fattar beslut. Inte minst med hänsyn till de ökade bördor som de höjda taxeringsvärdena komma att lägga på fastighetsägarna är det emellertid synnerligen angeläget, att en reform av fastighetsskatten kommer till stånd snarast möjligt. Vi förutsätta att Kungl. Maj:t så snart kommunalskattelagsakkunnigas betänkande avlämnats kommer att vidta åtgärder omedelbart för att bringa frågan under riksdagens prövning. Vi förvänta att detta kommer att ske senast vid nästa års riksdag och om möjligt redan vid årets riksdag.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära framläggande snarast möjligt, och, om så kan ske, redan vid innevarande års riksdag, av förslag

till en reform av den kommunala fastighetsbeskattningen, som undanröjer den nuvarande garantiskattens orättvisor men beaktar kommunernas behov av erforderliga skatteintäkter.

Stockholm den 27 januari 1953.

Harald Andersson
i Dunker.

J. W. Pettersson
i Norregård.

J. H. Johansson
i Norrfors.

Karl Andersson
i Björkäng.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Gustaf Svensson
i Vä.

Per Persson,
Norrby.